

Annika Landfors

046-359 55 05 00

annika.landfors@lund.se

Socialnämnden

Förslag till tillsynsplan för tillståndsenheten 2021

Sammanfattning

Socialnämnden ansvarar för tillståndsgivning och tillsyn av serveringstillstånd och försäljningstillstånd för tobak samt tillsyn och kontroll rörande försäljning av folköl, e-cigarettor och receptfria läkemedel. En upprättad tillsynsplan anses väsentligt strukturera och underlätta verksamheten samt öka förutsättningarna för att få god effekt av arbetet.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse den 10 april 2021 (denna handling).

Barnets bästa

Tillsyn över servering av alkohol och försäljning av folköl, tobak, e-cigarettor och receptfria läkemedel bidrar till att begränsa tillgängligheten till droger. Ett väl utfört tillsynsarbete tar därför tillvara barns och ungas rättigheter.

Har barn fått uttrycka sina åsikter? (artikel 12)

Nej, barns åsikter har inte inhämtats i ärendet.

Har barns bästa beaktats? (artikel 2,3 och 6)

Genom att aktivt använda sig av de redskap lagstiftaren tillhandahåller för att kontrollera efterlevnaden av åldersgränser, och begränsa tillgängligheten till produkter som medför hälsorisker, gynnar myndigheten barn och ungas levnadsvillkor.

Beskriv eventuella intressekonflikter (artikel 4)

Förvaltningen kan inte se någon intressekonflikt som påverkar barn.

Ärendet

Serveringstillstånd

I kommunen finns för närvarande 150 serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd. Trots att pandemin fört med sig hårda restriktioner för besöksnäringen ser vi ännu inte en negativ

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

effekt av detta i form av någon betydande sänkning av antalet stadigvarande serveringstillstånd. Branschorganisationerna har dock flaggat för att många serveringsverksamheter har stora svårigheter med lönsamheten under rådande restriktioner och att det finns risk för en konkursvåg om situationen inte förbättras inom kort.

När smittspridningen mattas av och restriktionerna för serveringsställen lättar kan vi sannolikt förvänta oss en ökning av antalet serveringstillstånd igen eftersom det byggs nya bostadsområden i Lund, bland annat på Brunnshög, med uttalad plats för nyetablerad restaurangverksamhet.

Tabell: Antal stadigvarande serveringstillstånd i Lunds kommun

ÅR	MIN	MAX	SNITT
2011	129	136	132
2012	134	141	136
2013	133	142	138
2014	136	143	138
2015	133	136	134
2016	136	143	139
2017	136	142	139
2018	141	146	143
2019	148	149	148
2020	153	154	153
2021	149	152	150

Verksamheter med tillfälliga serveringstillstånd har under 2020 påverkats i mycket hög grad av pandemin och de råd och restriktioner som gäller för att begränsa smittspridning. Under stora delar av året har det i princip saknats förutsättningar för studentorganisationer och festvåningar att arrangera fester. Antalet beviljade tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap stannade därför under 2020 på totalt 228 stycken medan antalet beviljade tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten uppgick till 58 stycken. En stor del av de beviljade tillfälliga tillstånden användes dock aldrig eftersom festerna ställdes in. Antalet genomförda arrangemang med tillfälliga serveringstillstånd 2020 understeg hälften av vad som är normalt förekommande i Lund.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Tillsynsarbetet som bedrivits under 2020 inkluderar yttre tillsyn, inre tillsyn och förebyggande tillsyn. Alla tre delar bedöms lika viktiga för att tillsynen totalt sett ska vara effektiv.

Yttre tillsyn innebär oannonserade besök ute på serveringsställena. Fokus är främst åldersgränser, ordning och nykterhet, samt att serveringsstället är tryggt att vistas på. Under 2020 har den yttre tillsynen även handlat om att säkerställa att verksamheterna har förstått gällande restriktioner och har effektiva rutiner för att efterleva dessa. I denna del har tillståndsenheten samverkat med miljöförvaltningen för att kunna hjälpa verksamheterna att göra rätt.

I det första åtgärds paketet till stöd för företagarna som kom från Lunds kommun i mars 2020 bestämdes att sådan tillsyn som inte är akut ska skjutas upp. Tillståndsenheten har under 2020 begränsat den yttre tillsynen till vad som har bedömts vara nödvändig tillsyn. Detta för att inte utsätta medarbetare för onödiga risker gällande smittspridning eller själva medverka till smittspridning. Tillsynen har föregåtts av en riskbedömning gällande smittspridning och tillståndsenheten har rutiner för att minimera riskerna i samband med besök ute i verksamheterna.

Totalt har tillståndsenheten under 2020 genomfört 227 tillsynsbesök ute i verksamheter med serveringstillstånd. Många av dessa besök har handlat om dialog kring gällande restriktioner.

Inre tillsyn kan sammanfattas som att tillståndshavarens organisation och ekonomi granskas genom kontakter med andra myndigheter och genom kontroll av bland annat kreditupplysningar, bokföring, restaurangrapporter och årsredovisningar. Personlig vandel kontrolleras via remiss till polisen. Inre tillsyn har genomförts i 41 fall under 2020.

Förebyggande tillsyn handlar om informations- och utbildningsinsatser, hjälp med policyarbete, dialog, tillgänglighet och service, samt arbete enligt metoden ansvarsfull alkoholservice och medverkan i Trygg Krog-samarbetet. Under 2020 har tillståndsenheten arbetat aktivt med löpande information till tillståndshavarna gällande utvecklingen med allt hårdare restriktioner mot serveringsställen. Vidare har tillståndsenheten arrangerat en utbildning i ansvarsfull alkoholservice riktad till restaurangbranschen. Höstens utbildning ställdes dock in på grund av skärpta restriktioner som kom med så pass kort varsel att omställning till digital utbildning inte hanns med. Även Trygg Krog-utbildningarna blev inställda under 2020 på grund av risken för smittspridning. Studentutbildningarna i ansvarsfull alkoholservice genomfördes dock enligt plan, delvis digitalt.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Tillsynsarbetet i dess helhet har lett till att 40 tillsynsärenden har öppnats och utretts under året. Dessa ärenden inkluderar såväl brister som upptäckts vid yttre och inre tillsyn som ändringar i tillståndshavande bolags organisation och verksamhet vilka anmälts till tillståndsenheten av tillståndshavaren. I tre fall har beslut fattats om erinran, det minst allvarliga ingripandet enligt alkohollagens bestämmelser. Socialnämndens myndighetsutskott har i fyra allvarligare fall fattat beslut om att meddela tillståndshavare varning. Vidare har ett beslut om återkallelse av serveringstillstånd fattats under året.

Trots omfattande tillsyn kan konstateras att antalet sanktioner ligger på en låg nivå, vilket är positivt då det visar att våra tillståndshavare generellt är seriösa och att serveringsverksamheterna är välskötta. Detta innebär också att tillsynen kan fokusera i högre grad på förebyggande insatser och dialog än på ingripande insatser mot serveringstillstånden.

Folköl, tobak, e-cigarett och receptfria läkemedel

Under 2020 fanns i Lunds kommun 54 försäljningsställen för detaljhandel med folköl, 11 serveringsställen med folköl, 64 tillståndshavare för detaljhandel med tobaksvaror och 11 försäljningsställen för e-cigarett. Vidare fanns 49 försäljningsställen för receptfria läkemedel.

På grund av pandemin har den yttre tillsynen begränsats till nödvändig tillsyn. 19 besök har gjorts på försäljnings- eller serveringsställen för folköl. 23 tillsynsbesök har genomförts i butiker med tillstånd till tobaksförsäljning. Gällande försäljningsställen för e-cigarett har fem tillsynsbesök genomförts. Slutligen har 9 försäljningsställen för receptfria läkemedel kontrollerats.

Under sommaren då smittspridningen var lägre genomfördes kontrollköp av cigaretter och snus i syfte att undersöka i vilken utsträckning tillståndshavarna kontrollerar att kunderna har uppnått 18-års ålder innan de får köpa tobaksvaror. 34 kontrollköp genomfördes och endast i fyra fall såldes tobak utan att legitimationskontroll gjordes. Dessa fyra butiker fick direkt återkoppling i syfte att skärpa sina rutiner kring ålderskontrollen.

Tillståndsenheten har även samverkat med polisen för att åtgärda misstänkt illegal tobaksförsäljning från butiker som fått avslag på ansökan om tillstånd till detaljhandel med tobak. Vidare har polisen medverkat vid tillsyn som genomförts efter tips från allmänheten om butiker som säljer tobak till minderåriga.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Övrigt

Tillståndsenhetens service och tillgänglighet avseende serveringstillstånden utvärderas löpande genom den så kallade Insiktsmätningen. Alla som har fått ett beslut från enheten i ett ärende rörande serveringstillstånd får möjlighet att besvara en enkät för att ge feedback på enhetens arbete. Resultatet följs upp av enheten i syfte att identifiera förbättringsområden. Det preliminära resultatet för 2020 pekar på ett fortsatt mycket högt NKI (Nöjd Kund Index) för både företagare och studentorganisationer. Högst betyg får tillståndsenheten när det gäller "kunskap om ämnesområdet" samt "attityd och bemötande". Det område som har störst utvecklingspotential är "informationen på vår webbplats".

Tillståndsenheten är aktiv på Instagram med kontot "tillstandsenhetenilund". Kontot når ut till många och avsikten är att visa öppenhet avseende enhetens verksamhet, vilket i sin tur kan antas bidra positivt till ett gott dialogklimat med bransch och studenter.

Tillsyn serveringstillstånd 2020

Mål enligt plan för 2020	Måluppfyllelse	Kommentar
Alla permanenta serveringsställen skall få tillsyn.	Ej uppfyllt	40 verksamheter fick endast förebyggande tillsyn. Flertalet av dessa stängde ner på grund av pandemin.
Restauranger och nöjesställen med utökad serveringstid, dans, student- eller ungdomsinriktning skall besökas minst två gånger.	Uppfyllt	
Tillsyn i samverkan med andra myndigheter skall göras på serveringsställen där det bedöms påkallat. Minst fyra gånger 2020 ska	Delvis uppfyllt	<u>Samordnad tillsyn 2020:</u> Polisen: 22 besök

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

tillsyn genomförs samordnat med Polismyndigheten och Räddningstjänsten Syd. (R-Syd)		Räddningstjänsten: 0 besök Miljöförvaltningen: 6 besök R-Syd hade ej resurser till gemensam tillsyn.
Tillsyn i samverkan med Polismyndigheten ska göras med fokus på förekomsten av narkotika på serveringsställen.	Ej uppfyllt	Aktiviteten har utgått p.g.a. att de nöjesställen som var tänkta som tillsynsobjekt stängde ner när restriktionerna kom våren 2020.
Tillsyn i samverkan med Skatteverket ska göras som ett led i arbetet mot organiserad brottslighet.	Ej uppfyllt	Aktiviteten har utgått p.g.a. pandemin.
Tillsyn skall även göras vid arrangemang med tillfälligt serveringstillstånd.	Uppfyllt	
Tillsynen skall särskilt fokusera på ordning och nykterhet samt att servering inte sker till märkbart påverkade eller minderåriga.	Uppfyllt	
Inre tillsyn gällande tillståndshavares lämplighet ska genomföras löpande gällande ekonomisk skötsamhet och vandel i övrigt.	Uppfyllt	Kontroll via Bisnode, granskning av årsredovisningar samt remisser till Polismyndigheten och Skatteverket.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Förebyggande tillsyn ska genomföras genom informations- och utbildningsinsatser, Ansvarsfull Alkoholservering samt genom fokus på dialog med och service till tillståndshavarna.	Uppfyllt	Ansvarsfull alkoholservering: 1 utbildning Medverkan på studentutbildning vid 6 tillfällen.
Samverkan med krögare och studenter ska ske kring förebyggande insatser mot narkotika bland annat genom medverkan i Trygg Krog-samarbetet.	Delvis uppfyllt	Trygg Krogutbildningen ställdes in på grund av pandemin. Samverkan har skett digitalt.

Kommentarer

Sammanfattningsvis är det fortsatt tillståndsenhetens uppfattning att tillsynsarbetet visar på god skötsamhet bland tillståndshavarna i Lunds kommun. I de allra flesta fall fungerar verksamheterna på ett bra sätt inom de ramar alkohollagen sätter upp. Det finns en god dialog mellan tillståndsenheten och tillståndshavarna vilket förebygger problem. Vissa planerade riktade tillsynsinsatser fick utgå under 2020 på grund av pandemin. Stort fokus har istället legat på att informera om gällande restriktioner och att hjälpa till med justeringar av serveringstillstånd i syfte att minska smittspridning.

Tobaksförsäljningstillstånd 2020

Mål enligt plan för 2020	Måluppfyllelse	Kommentar
Alla försäljningsställen för tobak ska få tillsyn.	Ej uppfyllt	På grund av pandemin har endast nödvändig tillsyn gjorts. Omkring en tredjedel av butikerna har fått tillsynsbesök.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Samverkan med Polismyndigheten ska ske kring ålderskontroll vid tobaksförsäljning.	Uppfyllt	5 besök har genomförts tillsammans med polisen efter tips från allmänheten om misstänkt försäljning.
Tillsyn i samverkan med Skatteverket ska göras som ett led i arbetet mot organiserad brottslighet.	Ej uppfyllt	Aktiviteten har utgått p.g.a. pandemin
Tillsynen ska särskilt fokusera på försäljningsställets rutiner kring ålderkontroll. Kontrollköp kan användas som ett verktyg i detta arbete.	Uppfyllt	34 kontrollköp har genomförts. I fyra fall såldes tobak utan att legitimation kontrollerades.
Tillsynen skall särskilt fokusera på att otillåten marknadsföring inte förekommer i butikerna.	Uppfyllt	
Tillsynen ska särskilt fokusera på tobaksprodukternas märkning och spårbarhet.	Uppfyllt	
Inre tillsyn gällande tillståndshavares lämplighet ska genomföras löpande gällande ekonomisk skötsamhet och vandel i övrigt.	Uppfyllt	

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Tillsyn e-cigarett, folköl och receptfria läkemedel 2020

Mål enligt plan för 2020	Måluppfyllelse	Kommentar
Alla försäljningsställen för e-cigarett och folköl ska få tillsyn.	Ej uppfyllt	På grund av pandemin har endast nödvändig tillsyn gjorts. Cirka en fjärdedel av butikerna har fått tillsynsbesök.
Alla försäljningsställen för receptfria läkemedel ska kontrolleras.	Ej uppfyllt	På grund av pandemin har endast nödvändig tillsyn gjorts. Cirka en femtedel av försäljningsställena har kontrollerats.
Tillsynen ska särskilt fokusera på försäljningsställets rutiner kring ålderkontroll. Kontrollköp kan användas som ett verktyg i detta arbete.	Uppfyllt	

Kommentarer

Tillsynen har påverkats i hög grad av pandemin och de hänsyn som behövt tas till att begränsa risken för att sprida smitta eller smittas i samband med tillsyn. Den yttre tillsynen har begränsats till tillsyn som bedömts nödvändig.

Polismyndigheten har liksom tidigare ställt resurser till förfogande för riktad tillsyn gällande misstänkt försäljning till minderåriga och gällande försäljning av olagliga tobaksprodukter. Detta samarbete har fungerat mycket bra och gemensam tillsyn har kunnat göras med kort varsel.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

De kontrollköp som genomförts under året visar på en hög grad av följsamhet gentemot bestämmelserna om åldersgräns för köp av tobak.

Bedömning av tillsynsbehovet 2021

I skrivande stund är innehavarna av serveringstillstånd fortsatt starkt begränsade i sin verksamhet genom gällande restriktioner för att begränsa smittspridning. I nuläget är det i princip inte möjligt att bedriva nattklubbs- eller festvåningsverksamhet. Endast bordsservering är tillåten, gästerna får som mest sitta i sällskap om fyra personer och alla serveringsställen måste stänga serveringsverksamheten i sina lokaler senast klockan 20:30.

Förvaltningen anser att den yttre tillsynen över serveringstillstånd 2021 bör fokusera på kärnfrågor som ordning och nykterhet, åldersgränser och följsamhet gentemot gällande restriktioner. Inre tillsyn bör genomföras löpande och förebyggande tillsyn bör liksom tidigare fokusera på informations- och utbildningsinsatser samt på dialog med och service till tillståndshavarna.

När det gäller tobakstillstånden kan tillsynsmålen från 2020 fortsätta gälla under 2021 med reservationen att måluppfyllelsen kommer vara beroende av hur pandemin ser ut och av hur mycket tillsyn det kommer att vara lämpligt att genomföra ute i verksamheterna med beaktande av risken för smittspridning. Detsamma gäller tillsynen över försäljning av folköl, e-cigarettor och påfyllnadsbehållare och receptfria läkemedel.

Samordnad tillsyn bör så länge pandemin pågår och trängsel ska motverkas förbehållas situationer då det är nödvändigt att samverka. Tillsynsarbetet tillsammans med polisen är förankrat i ANDT-planen och i gällande överenskommelse mellan kommunen och lokalpolisområdet. Vad gäller övriga myndigheter finns det en reservation för att varje myndighet bestämmer över sina egna resurser och prioriteringar.

Förslag till tillsynsplan 2021

Serveringstillstånd

- Alla permanenta serveringsställen ska få tillsyn.
- Tillsyn i samverkan med andra myndigheter ska göras i situationer då det bedöms nödvändigt att samverka.
- Tillsyn ska även göras vid arrangemang med tillfälliga serveringstillstånd.
- Tillsynen ska särskilt fokusera på ordning och nykterhet samt

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

att servering inte sker till märkbart påverkade eller minderåriga.

- Inre tillsyn gällande tillståndshavares lämplighet ska genomföras löpande gällande ekonomisk skötsamhet och vandel i övrigt.
- Förebyggande tillsyn ska genomföras genom informations- och utbildningsinsatser, Ansvarsfull Alkoholservering samt genom fokus på dialog med och service till tillståndshavarna.
- Samverkan med krögare och studenter ska ske kring förebyggande insatser mot narkotika bland annat genom medverkan i Trygg Krog-samarbetet.

Tobakförsäljningstillstånd

- Alla försäljningsställen för tobak ska få tillsyn.
- Tillsyn i samverkan med andra myndigheter ska göras i situationer då det bedöms nödvändigt att samverka.
- Tillsynen ska särskilt fokusera på försäljningsställets rutiner kring ålderkontroll. Kontrollköp kan användas som ett verktyg i detta arbete.
- Tillsynen ska särskilt fokusera på att otillåten marknadsföring inte förekommer i butikerna.
- Tillsynen ska särskilt fokusera på tobaksprodukternas märkning och spårbarhet.
- Inre tillsyn gällande tillståndshavares lämplighet ska genomföras löpande gällande ekonomisk skötsamhet och vandel i övrigt.

E-cigaretter, folköl och receptfria läkemedel

- Alla försäljningsställen för e-cigaretter och folköl ska få tillsyn.
- Alla försäljningsställen för receptfria läkemedel ska kontrolleras.
- Tillsynen ska särskilt fokusera på försäljningsställets rutiner kring ålderkontroll. Kontrollköp kan användas som ett verktyg i detta arbete.

2021-04-10

Diarienummer

SO 2021/0078

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att godkänna föreslagen tillsynsplan för 2021 samt uppdra åt socialförvaltningens tillståndsenhet att genomföra tillsyn i enlighet med planen.

Annika Pettersson
socialdirektör

Beslut expedieras till
Tillståndsenheten
Länsstyrelsen i Skåne